List 11.

NOVICE

Tečaj LVI.

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 18. marcija 1898.

Politiški oddelek.

Petdesetletnica revolucije.

Z velikim hrupom so Nemci v nedeljo 13. t. m. slavili petdeseto obletnico onega dne, ko je na Dunaji nastala revolucija in ko je zmagovito prodrlo načelo ljudsko suverenitete, dočim so se Slovani kvečjemu le mimogrede spominjali tega dne.

Res, da so Nemci in ž njimi združeni elementi ta dan poskušali fruktificirati v svoje politične namene, toda vzlic temu in vzlic vsem pomislekom, kateri se morejo še sicer navesti, bi bila pač naša dolžnost, da smo se spomin ali tudi mi 13. marca 1848., ker smo bili kakor vsi drugi narodi deležni dobrih uspehov one revolucije.

Razmere, v katerih so do tega dneva ječili vsi avstrijski narodi, so bile tako žalostne, da si jih niti predstavljati ne more, kdor ne pregleda povestnice prve polovice našega veka.

Država je bila predmet izkoriščovanja najbrezvestnejših ljudij. Uradništvo je bilo korumpirano, širokovestno, samosilno in slabo poučeno, vojaštvo je bilo postalo v dolgih letih miru samo še kasta, katera ni imela posebno visokih nazorov o svojem poklicu. In vojaštvo in uradništvo je vladalo državo. Justica je bila žalostna; z državnimi denarji se je brezvestno gospodarilo; defravdacije pri državnih blagajnah so bile na dnevnem redu; državna uprava je bila pod vsako kritiko; svobode ni bilo čisto rič; davki so bili ogromni.

Socijalne razmere so bile jako tužne. Grajščak, plemenitaš, je bil vse, kmet pa je bil tlačen in je čestokrat od lakote umiral. Za povzdigo kmetijstva, za blagostanje kmetskega prebivalstva in za njega gmotni in duševni napredek se ni nihče brigal. Kmetijstvo je propadalo in kar je kmetovalca z neusmiljeno roko tiščalo v propast siromaštva, je bila stoletja stara, vnebovpijoča krivica, to je bila tlaka.

Nič boljše se ni godilo meščanstvu. Vsa produkcija je bila sredi velikanske evolucije; rokodelska produkcija se je pretvarjala v tvorniško in ta evolucija je bila že dospela do tja, kjer provzroči propadanje rokodelstva. Stari časi, ko je imelo rokodelstvo „zlato dno“, so bili že minoli, in obrtni stan po mestih je bil v najobupnejšem položaju.

Dočim so vladale v državi take razmere, ter navdajale vse prebivalstvo z največjo nevoljo, so se zunaj države narodi čedalje krepkejše gibali in od zunaj so čez črnorumene mejnike prihajale nove ideje, ki so razburjale novega duha v vedno večji meri. Čedalje bolj so narodi čutili veliko krivico, da morajo za državo sicer žrtvovati kri in življenje ter plačevati ogromne davke, da pa so popolnoma brezpravni, čedalje bolje so uvidevali, da obstoji država radi državljanov in ne državljani radi države; čedalje jasnejše je bilo, da jim gre važna beseda v državi in zategadelj so čedalje močnejše čutili potrebo, priboriti si to, česar se jim je kratilo.

Po celi državi je odmeval klic po ustavi, po jednakosti vseh stanov, po politični in duševni svobodi in ker vladajoči mogočneži, na čelu jim knez Metternich, tega glasu niso hoteli slušati, prišlo je dne 13. marca 1848. l. do revolucije.

V cesarski prestolnici je tekla kri, tekla je nemška kri in tekla je tudi slovanska kri, kar pričajo imena marčnih žrtev, Konjiček, Šambrk, Drevec, Rus, Kuhač, Kalina. Revolucije so se udeležili vsi narodi v bratski slogi in ljubezni in podrli so stari sistem ter ustvarili podlago novemu sistemu.

Da se ni 13. marca 1848. dvignil narod, bi morda še danes ne imeli ustave in vsaj neke svobode, še danes bi ječali v okovih in še danes bi ubogi kmet hodil na tlako k ošabnemu grajščaku.

Naš namen ni, popisovati dogodbe marčnih dnij, a dasi smo načeloma nasprotniki revolucije, moramo vender priznati, da je revolucija v marcu l. 1848. rodila obilo zlatega sadu in da žrtve marčnih dnij pač zaslužijo, da

položimo tudi mi Slovenci na njih grob cvetko v izraz hvaležnosti.

Revolucija l. 1848 pa je za nas Slovence važna ne samo ker smo postali deležni vseh njenih političnih pridobitev kakor vsi drugi narodi, nego tudi v narodnostnom oziru. Kako revno je bilo do l. 1848. vse naše narodno življenje. Bleiweis je bil šele začel ledino orati, toda posebnih uspehov še ni bil mogel doseči. „Novice“ so bile tedaj jedini slovenski list, so bile duševno središče vsega naroda. Leto 1848. je to takorekoč čez noč povsem premenilo, Dobili smo celo vrsto listov, literarna in znanstvena delavnost se je začela razvijati, društva so nastajala v vseh večjih slovenskih krajih, tlake oproščenega kmeta je prešinil duh narodne zavednosti in dobili smo svoj politični program, kateri živi še danes v vseh naših srcih in čigar prva določba glasi: Slovencem — zjedinjeno Slovenijo.

Revolucija nas je potisnila za polstoletja najprej in če smo v tej dobi napredovali v vseh ozirih ter si kolikor toliko zagotovili pogoje narodnemu življenju, je to zasluga tiste dobe, katere petdesetletnica praznujemo letos.

Revolucija l. 1848. ni odpravila vsega, kar je bilo v državi gnilega, a če se spominjamo tistih, katerih kri je tekla na dunajskem tlaku za srečo avstrijskih narodov, navdaja nas tudi želja, naj bi naša staroslavna monarhija, kateri smo v neomajeni zvestobi in ljubezni udani, vender že spoznala, da je zadnji čas, ustvariti si trdne fundamente in organično uredbo. Času primerne institucije in duh popolne pravičnosti ter spoštovanja vseh narodov in stanov to pomladi habsburško državo in pomore njej in njenim narodom do nove sreče.

Politični pregled.

Ministerstvo in stranke. — Razmerje mej novo vlado in parlamentarnimi strankami še vedno ni ustanovljeno, največ, ker še nihče ne pozna vladnega programa. A približne se ve že danes, kako se bodo stranke grupirale. Stranke desnice, to so vsi slovanski poslanci, nemški konservativci in češki veleposestniki ter Rumuni, bodo novo ministerstvo brezpogojno podpirali. Desnica je faktično vladna stranka, četudi morda nima na vlado nič upliva. V odločni opoziciji proti vladi stali bodo samo nemški nacijonalci in socijalni demokratje. Italijani bodo zopet lavirali, nemškoliberalni veleposestniki pa še sami ne vedo, katero stališče zavzemo. Thun je njih voditelja Bärnreitherja vzel v ministerstvo, hoteč jih s tem odcepiti od drugih nemških strank in jih priklopiti desnici. Jeden del veleposestnikov je s tem zadovoljen, drugi pa se odločno ustavlja. Konec bo, ali izstopi Bärnreither iz ministerstva, ali pa se veleposestniki razcepijo.

Predsedstvo poslanske zbornice. — Bivši predsednik Abrahamowicz se je prostovoljno odpovedal zopetni kandidaturi in postane član gospodske zbornice. Desnica je postavila kandidatom za predsedniško mesto nemškega klerikalca dr. Fuchsa, kateri je ponudbo tudi sprejel. Kdo postane I. podpredsednik in kdo II, se ni določeno. Desnica je ponudila jedno mesto manjšini, katera pa dela razne sitnosti. Mej kandidati se imenuje tudi dr. Ferjančič.

— **Dvajseto ministerstvo v Avstriji** je sedanja ministerstvo Thunovo. Od leta 1848. sem so se vrstila ta ministerstva tako-le: Ministerstvo Kolovrat od 5. aprila 1848. do 18. junija 1848, Doblhoff do 11. oktobra 1848, Schwarzenberg do 11. aprila 1852., Buol do 21. avgusta 1859., Rechberg do 4. februvarija 1861., Nadv. Reiner do 26. junija 1865., Belcredi do 7. februvarija 1867., Beust do 27. junija 1867, Auersperg do 24. septempra 1868., Potocki do 4. februvarija 1871., Hohenwart do 30. oktobra 1871., Holzgethan do 25. novembra 1871, Auersperg do 15. februvarja 1879, Stremayr do 12. avgusta 1879., Taaffe do 11. novembra 1893., Windisch-Grätz do 19. junija 1895., Kielmansegg do 29. septembra 1895, Badeni do 28. novembra 1897., Gautsch do 5. marcija 1898. Najkrajša so bila ministerstva: Kolovrat 3 mesece, 13 dni; Doblhof 2 meseca, 23 dni; Beust 4 mesece; Hohenwart 8 mesesev 24 dni; Holzgethan 26 dni; Stremayr 6 mesecev; Kielmansegg 3 mesece, 10 dni in Gautsch 3 mesece 5 dni. Najdlje se je držal Taaffe, in sicer 14 let in 3 mesecev.

Hrvatska. — Dež zbor je bil te dni zaključen, a koj po zaključenju je doživela madjaronska vlada veliko presenečenje. Papež je imenoval kanonika dr. Voršaka, zvestega prijatelja škofa Strossmayerja, pomožnim škofom, ne da bi bila ogerska oziroma hrvatska vlada o tem kaj vedela. To imenovanje je Madjare in Madjarone silno razdražilo, poglavitno seveda zategadelj, ker je dokaz papeževe nezaupnosti proti madjarski vladi.

† **Milutin Garašanin.** — V Parizu je umrl tamošnji diplomatiški zastopnik Srbije, Milutin Garašanin. Garašanin je kakor večkratni minister usodno uplival na novejo zgodovine Srbije. Neprijetno je metati za kom kamenje v grob, ali dolžnost spoštovanja do zgodovinske resnice zahteva, da beležimo tu, da je imel pokojni Garašanin na svoji vesti tudi nesrečni bratomorni boj med Srbijo in Bolgarsko. Tedanji žalostni dogodki so še v živem spominu Srbijo je pahnila ta grda vojna kraj propada in izgubljena bi bila, da ni posegel vmes tedanji zastopnik Avstrije v Belemgradu, g. Khevenhüller ter zaustavil Bolgare na zmagonosnem prodiranju njihovem. Te dni so prenesli mrtvo truplo na kolodvor v Parizu, ter je prepeljali v Beligrad.

Italija. — Veliki dredentist, vodja republikanske stranke italijanski, Felice Cavalotti je bil te dni v Rimu v dvoboju ubit.

Rusija. — Ruski car je nakazal iz državne blagajne 80 milijonov rubljev za napravo novih vojnih ladij. Ruska vlada je pač spoznala, da mora kmalu priti do odločitve v Aziji in za to se pripravlja za vsak slučaj.

Zjedinjene države so že dolgo časa iskale povoda, da se polaste Kube. Zdaj so ga našli. V nekem kubanskem pristanu se je pristopita ameriška vojna ladja „Maine“. Američani se zdaj pripravljajo za vojsk. Parlament je v ta namen je dovolil 50 milijonov dolarjev in najbrž bode Španska že v nekaterih tednih spoznala, da je Kuba zanjo izgubljena.

Kitaj. — Posojilo kitajske države, katero sta prevzeli Nemčija in Angležka, je naposled vender perfektno postalo. Kitajski s tem pač ni nič pomagano. Nemčija in Angleška dobita sicer nekaj upliva na Kitajsko vlado, toda Rusija, Francija in Japonska so že na delu, da se za to odškodujujejo. Rusija hoče vzeti Port Artur „v najem“. Japonska Vajhajvaj, Francija pa neki pristan na jugu, povrh pa zahteva Rusija dovoljenja, graditi železnico skozi Mandžarijo in uboga Kitajska ne ve kako naj si pomaga.

Obrtnija.

Deželna zavarovalnica.

(Dalje.)

Opetovano so se stavili v državnem zboru nasveti, da bi se zavarovanje proti požaru uredilo in deželam prepustilo, pri čemer bi se jim po državnem zakonu prisodil monopol z obligatornim prisilnim zavarovanjem.

Vsled teh opominov je c. kr. vlada predložila v XIII. zasedanji vladno predlogo z načrtom zakona o zavarovanji poslopij proti požaru, s katero predlogo ista označuje svoje stališče v tem prevažnem vprašanji. V svojih pojasnevalnih opazkah k načrtu zakona gledé zavarovanja poslopij proti požaru omenja vlada, da se je že zdavno pojavila želja za zakonito uravnavo zavarovalstva. Toda ta želja, katerej se mora kar naravnost priznati popolno opravičenje, se do sedaj zarad prav izvanrednih težavnosti ni uresničila, ker so spodleteli vsi poskusi, da bi se zavarovalni donos glede vseh zavarovalnih oddelkov enotno uredil.

Razvoj zasebnega zavarovanja ima kot posledico posebno markanten nedostatek, da se zasebna društva, kar je naravno, v prvi vrsti pečajo s takozvanimi dobrimi riziko, na zavarovanje manj vrednih ter večinoma tudi že vsled tega bolj ognjenevarnih poslopij se pa ali celo nič ne ali pa vsaj nezadostno ozirajo; to pa je vsekako na kvar narodnemu gospodarstvu in blagostanju. Prava zavarovalna politika mora meriti na to, da z nekako izravnavo vplačevanja premij postane zavarovanje kolikor mogočo splošno ter pristopno tudi tistim krogom, za katere je tako rekoč njih obstanek odvisen od tega, če so takrat, ko jih zadene požar, zavarovani ali ne.

V nekaterih deželnih zborih se je poskusilo, po posameznih deželah vpeljati prisilno zavarovanje poslopij proti požaru ter s tem pričeti preustrojbo, ki bi se v smislu sklepov posameznih deželnih zborov imela dovršiti z ustanovitvijo deželnega monopola za zavarovanje poslopij.

To prizadevanje deželnih zborov pa je spodletelo, ker so sprevidili, da se, predno se ustanove deželni zakoni, brezpogojno mora izdati državni zakon, ki bi bil podlaga deželnemu zakonodajstvu; kajti razmere, ki jih je tukaj urediti, segajo mnogotero v stroke, ki po državnem zastopu spadajo v pristojnost državnega zakonodajstva.

Vsled tega je bila tudi vlada prisiljena, nasproti državnemu zboru baviti se s tem vprašanjem. Povod vladni izjavi v tej zadevi je dala obravnava o poročilu, ki ga je predložil zavarovalni odsek vsled nasveta poslanca grofa Wurmbranda, da naj se z državnim zakonom ustanové načela za uravnavo zavarovanja proti poškodbam po požarih potom deželnih zakonov.

V svojem načrtu zakona poklada vlada težišče na uravnavo zavarovalne pogodbe in pa na ustanovitev dolločnih pravil za poslovanje vzdržujoč koncesijske pravice obstoječih zavarovalnih društev proti požaru, torej ne misleč na prisvojitev monopola za zavarovanje proti požarom,

Ustrezaje željam več deželnih zborov in pa uvaževaje, da v posameznih kronovinah zakonita določila privatno pravne vsebine morda ne bi zadostovala za v istini uspešen razvoj zavarovalstva proti požarom, vsprejela je vlada kot podlago nadaljnemu razvitku požarnega zavarovalstva pôtom deželnega zakonodajstva v načrt tudi določila o prisilnem zavarovanji nepremičnin proti požarom. Deželnim zborom je torej na prosto voljo dano, da sklenejo prisilno zavarovanje, kar pa pač treba temeljito prevdariti, ker na prisilno zavarovanje, ne da bi dežela imela monopol, malone misliti ni.

Načrtani zakon ustanavlja v I. poglavji splošna določila, v II. poglavji določila o tem, kedaj in kako nastane in neha zavarovanje, o pravicah in dolžnostih, nastalih vsled zavarovanja, o cenitvi zavarovalnih predmetov in povračilu škod, ki jih je učinil požar in nadalje določila poslovanji zavarovalnic in o nadziranji požarnega zavarovalstva; III. poglavje se peča s prisilnim zavarovanjem in IV. poglavje obsega kazenska določila.

Na podlagi teh poročil je sklenil deželni odbor v svoji seji dne 13. julija tek. l., da naj se vrše nadaljne pvoizvedbe v tem vprašanji.

V namen, da se doseže kolikor mogoče popolen pregled o obsegu požarnega zavarovanja v deželi, smatral je deželni odbor, da bi bilo največje važnosti, ako bi se napravil splošen kataster vseh hišnih in gospodarskih poslopij, kolikor jih je na Kranjskem.

Zaradi tega so se vsa županstva s pojasnilno okrožnico (dež. odb. št. 6971. l. 1897.) pozvala, da sestavijo kataster vseh v dotični občini nahajajočih se hišnih in gospodarskih oziroma obrtnim namenom služečih poslopij ter da glede vsakega posameznega poslopja navedejo vrednost in povedo, ali je krito s slamo, z opeko, ali s škrli. Istotako se je občinam priporočilo, da prijavijo, ali in za kolike zneske so tačas že zavarovana posamezna poslopja.

Res je, da so občine vsled tega imele precej posla, vendar so pa le na podlagi takih pripomočkov mogoči nadaljni ukrepi, kajti vsekako gre tu za imenitno narodnogospodarsko zadevo, ki je v jako tesni zvezi z deželnimi interesi.

V svoje veliko zadoščenje je deželni odbor sedaj v položaji poročati, da so izvzemši 15 občin (in sicer mesto Ljubljana, Podzemelj, Vinica, Blagovica, Sv. Katarina, Višnja gora, Videm, D. M. v Polji, Spodnja Šiška, Planina, Prečna, Britof, Knežak, Ustje in Gorje) vse druge občine izvršile znamenito delo in doposlale deželnemu odboru dotične izkaze; nekateri so sestavljeni tako, da so vredni največjega priznanja, dokazujejo pa tudi jasno, da so občine same prepričane, kako silno važno je to vprašanje. Tako sta se malone dve tretjini občin, predlagaje svoja poročila, naravnost izrekli za ustanovite v

*

dešelne zavarovalnice. Bogato gradivo se je izročilo deželnemu knjigovodstvu, da se pregledno sestavi. Iz nastopnega izkaza je razvidna približna vrednost vseh hišnih in gospodarskih in pa obrtnih poslopij na Kranjskem in istotako visokost sedanjega zavarovanja. Ker je v poročilih tudi izkazana kakovost streh, ali so poslopja trdo ali pa s slamo krita, mogoče je tudi v tem oziru postaviti približen račun.

Kar se tiče škod po toči, omenjajo se že v tabeli, katero je podala c. kr. statistična osrednja komisija. Po pravici pravi omenjeni urad, da je zavarovanje proti toči na Kranjskem še popolnoma nerazvito, kajti komaj pol odstotka po toči prizadetih strank je zavarovanih. Kako velike so te škode, ki — lahko rečeno — tekom nekaterih let naraščajo na prav ogromne svote, vidno je tudi iz tiste tabele, katera navaja, da so leta 1880. znašale na Kranjskem 1,306.200 gld. Poprečno so v 16 letih od 1880. do 1895. l. znašale škode po toči vsako leto 411.143 gld., torej skoro pol milijona. Ta vsota pač dokazuje, kako silno važno bi bilo temeljito raziskavanje, na kak način bi bilo mogoče v bran postaviti se proti tej silni kalamiteti.

Dosedaj so se sicer nekatere zavarovalnice pečale tudi z zavarovanjem proti toči, pa vzlic visokim, skoro ogromnim premijam komaj in komaj izhajajo. Žal, da je prav naša dežela, posebno Dolenjska s svojimi vinogradi, katerih obdelovanje stane toliko dragega denarja, ena tistih krajin, ki imajo posebno hudo in pogosto trpeti po toči. Vsled tega bi od dežele upravljena zavarovalnica proti toči sploh mogla le za jako visoke zavarovalne premije nuditi našim kmetovalcem priliko, da zavarujejo svoje pridelke proti toči.

Neizogibno potrebna so gledé omenjene zavarovalne stroke še nadaljna temeljita raziskavanja in nabiranje nadaljnih statističnih podatkov, in le ako bi bili vsi kmetovalci zakonitim potom zavezani, da zavarujejo svoje poljske in vinske pridelke proti toči, bilo bi pričakovati kaj uspeha, kajti škoda, če se porazdeli na mnoge posestnike, ne razdeva blagostanja posamezniku, dočim je očividno v nevarnosti in mnogokrat ugonobljen gospodarski obstoj nezavarovanega poškodovanca. Prav to je pri zavarovanji največ vredno, da se postavi množica oseb skupno v bran proti škodam, ki jih povzročujejo razni dogodki na imovini posameznih oseb, ker se te poškodbe razdele na več slučajev, v katerih sicer preti ista nevarnost, pa se v resnici ne pripeti. Le na ta način bi se v naši deželi s plačevanjem ne previsokih premij moglo vresničiti zavarovanje proti toči, da se pokrije poprečna škoda, ki jo napravlja leto za letom toča v skupni svoti skoraj pol milijona goldinarjev s precej znatnimi stroški za cenitev škode vred. Da bi kmetske gospodarje pri tem zadela znatna obremenitev, je pač očividno, posebno če se pomisli, da skupni zemljiški davek na Kranjskem znaša približno 600.000 gld.

Uvaževanje teh okolnosti je napotilo deželni odbor, da za letos ni nadaljeval pripravljalnega dela, da bi stavil nasvet za ustanovitev zavarovalnice proti poškodbam po toči.

Kar se tiče nasveta za ustanovitev deželne zavarovalnice za živino dobil je deželni odbor od c. kr. deželne vlade po okrajnih glavarstvih vposlana poročila (dež. odb. št. 10169. l. 1897), v katerih so po občinah razkazane izgube živine vsled kužnih bolezni. Iz teh poročil sestavil se je nastopni izkaz izgube porabnih domačih živali vsled kuge v dobi od 1880. do vštetega 1895. leta:

Izgube:

Leta od 1880. 1895.	Pri konjih vsled smrkavosti	Pri govedi vsled vraničnega prisada	Pri govedi vsled kuge na gobcu	Pri prešičih vsled vraničnega prisada	Pri prešičih vsled rdečice
Mesto Ljubljana	9	5	—	1	29
Ljubljanska okolica	19	512	1	64	1183
Postojna	13	93	20	—	48
Črnomelj	28	90	—	—	57
Kočevje	23	133	3	—	99
Krško	71	141	—	—	1065
Kranj	2	45	—	—	47
Logatec	21	134	14	—	278
Litija	7	8	—	—	90
Radoljica (le za zadnjih 5 let)	—	22	—	—	127
Kamnik (za 8 let)	1	9	—	—	42
Novomesto	18	54	—	—	184

Je-li ta izkaz popoln ali ne, to pustimo nedoločeno, ker tudi oblastvom ni lahko mogoče, poizvedeti za vse kužne slučaje, kajti prebivalstvo še žalibog se ni prepričalo, kako velike narodno-gospodarske vrednosti je, da se vsak sumljiv slučaj takoj prijavi, ker se s tem večkrat takoj spočetka more zatreti kuga, ki bi sicer vtegnila biti pogubonosna. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Thomasova moka.

V starem prepornem vprašanju o vrednosti in o uplivu v vodi raztopljive fosforjeve kisline superfosfatove in v citratu raztopljive fosforjeve kisline Thomasove

moke, je znanstvena preiskava že davno izrekla, da sta ti najodličnejši gnojili jednake vrednosti, izvzemši nekaj malo slučajev, v katerih kaže rabiti fosforjevo kislino samo v jedni rečenih oblik.

Zdaj pa je to preporno vprašanje posegla tudi praktična izkušnja. Na podlagi skrbnih, po izvedencih izvršenih. primerjajočih poskusih se je izkazalo, da sta Thomasova moka in superfosfat jednake vrednosti in jednakega upliva in sicer pri jednem najvažnajših naših pridelkih, pri sladkorni pesi, glede katere se je Thomasovi moki tako rad odrekal vsak upliv.

Naslednji uspeh, ki se je dosegel na poskušalnici osrednjega društva na Dunaji, kateri poskus je bil zasnovan in izvršen lege artis, povzeli smo „Izvestjem društva za pospeševanje kmetijskih poskušenj v Avstriji"; jedna parcela (I) se ni gnojila, druga (II) se je gnojila z 250 kg. superfosfata, in tretja (III) z 250 kg. Thomasove moke. Gnojilo se je spravilo s kopanjem jednakomerno globoko dva dni pred setvijo, |24. aprila. Uspeh preračunjen na dvojnate stote, je bil pri hektarju pri

I	II	III
210	226	227

dosegel se je torej uspeh, pri katerem se v popolnoma jednakih razmerah nikakor ni izkazalo, da bi bila v vodi raztopljiva fosforjeva kisltna superfosfatova količkaj boljša kakor kislina Thomasove moke. Pri pregledovanji kakovosti se je našlo pri

I	II	III
13 9%	14 6%	14·3%

sladkorja v pesi.

Skoro popolnoma jednako zboljšanje pri II in III je povsem jasno.

Ako se še upošteva, da gnojenje s Thomasovo moko cenejše in da ima ta moka znan in priznan naknadni upliv, potem so uspehi Thomasove moke še dosti znatnejši.

Izredno ugodni upliv fosforjeve kisline iz Thomasove moke se vidi iz vrste poskusov, katere je leta 1889. naredil prof. Wagner. Jednokratno fosforokislinsko gnojenje travniku z 800 kg. Thomasove moke na ha. v letu 1889. je imelo naslednji uspeh:

V letu 1890. se je več pridelalo	750 kg	sena na ha.
„ „ 1891. „ „ „ „	2300 „	„ „ „
„ „ 1892. „ „ „ „	2600 „	„ „ „
„ „ 1893. ki je bilo izredno suho	1450 „	„ „ „
„ „ 1894. se je več pridelalo	2950 „	„ „ „
„ „ 1895. „ „ „ „	1320 „	„ „ „

Jedenkratno gnojenje (vsako leto se je ponovilo gnojenje s kajnitom) z 800 kg. Thomasove moke na 1 ha. je torej šest let zaporedoma uplivalo. Vsled porabe 800 kg. Thomasove moke — kateri veljajo kakih 16 do 18 gld. — se je 11.370 kg. = 113·7 dvojnatih stotov sena več pridelalo, kar znaša, dvojnati stot po 3 gld, celih 341·1 gld.

Po preiskavah kemikov Smorawskega in Jakobsohna. obelodanjenih v časopisu nemških cukrarjev, glede upliva v vodi raztopljive fosforjeve kisline na zemljo in o vrednosti upliva superfosfata v primeri s Thomasovo žlindro, je novič in neovržno potrjeno, da v vodi raztopljiva fosforjeva kislina superfosfatova se premeni v tleh v tako, ki je raztopljiva v citratu in da jo koreninice večinoma v tej obliki v sebe posrkajo. Razen te v citratu raztopljive fosforjeve kisline, katero morajo korenine posrkati, nastanejo v zemlji vsled upliva železnega okisa in ilovice tudi neraztopljivi železnokisasti in ilovičasti fosfati, kar pojasnjuje, zakaj je naknadni upliv superfosfatov tako majhen.

Drugače pa je z moko iz Thomasove žlindre. V tej je fosforjeva kislina taka, da so razstopi v citratu, tako, da je korenine jednako lahko razkroje in posrkajo, kakor prej v vodi raztopljivo fosforjevo kislino. Kdor bi to tajil, grešil bi zoper resnico. Upliv v citratu raztopljive fosforjeve kisline je prav takšen, kakor superfosfatske fosforjeve kisline, povrh ima pa to prednost, da ne pride v zemljo v težko razkrajajoči se obliki. To je uzrok ugodnemu naknademu uplivu fosforjeve kisline v Thomasovi moki. Z ozirom na to je težko umeti, kako da se še oglašajo ljudje, kateri nečejo priznati v citratu raztopljivi fosforjevi kislini večje vrednosti nego v vodi raztopljivi. Ako ae posamičnik ne more otresti teh krivih nazorov, je naposled vse jedno, ali če svoje zmote razglaša in se zanje z navideznim prepričanjem poganja, je to na veliko škodo kmetijstvu. Po premnogih praktičnih izkušnjah in po sodbi prvih veščakov ni dvoma, da razširja krive nauke kdor trdi, da v citratu raztopljiva fosforjeva kislina ima toliko upliva, kakor v vodi raztopljiva. Šteli smo si v dolžnost, te izrečno povdarjati.

Kmetijske raznoterosti.

— **Pleve**. Po zimi se tudi pleve lahko porabijo med krmo pri goveji živini, ker so prav tečne in za dobro prebavanje koristne. Živina se jih ne brani; le za ječmenove pleve ne mara, ker so ji preostre in postanejo lahko nevarne, škodljive; vsake druge pleve pa ima goved še rajši kakor golo slamo, ker so bolj gladke in mehke kakor slama. Za krmljenje se najbolj priporočajo pšenične pleve; veljajo pa tudi ržene; le na to je paziti, da niso preveč nesnažne, zaprašene ali celo plesnive. Pleve od ozimnega žita so za to boljše, ker so bolj trdne in jih goved pri prežvekovanju bolj občuti in zato tem bolj zdrobi; na tak način postanejo prav redilne; pa se tudi lažje prebavijo Ni se bati, da bi povzročile kake bolezni v želodcu ali v črevah. To smo povedali o pšeničnih in rženih plevah. Nekoliko bolj nevarne so ovsene, ki so premehke in se rade spoprimejo v klopčič, zaostanejo v črevah in ovirajo s tem prebavanje. Še bolj nevarne so ječmenove, ker imajo prav ostre in trde rese, ki povzročijo vsled malih, nazaj obrnjenih (zakrivljenih) kaveljčkov očutljive rane, celo vnetje govedi v gobcu, goltancu, žrelu, v želodcu in črevah. Včasih so take posledice prav hude. Zadelajo se v črevah, nastane zapeka, ki je navadno nevarna. Kdor se hoče vsem tem nevarnostim izogniti in ječmenove pleve polagati, jih naj polije s kropom, da odmehčajo; mehke ne morejo več toliko škodovati. — Ne smejo pa se polagati živini v krmo pleve, ki niso zdrave, ki so zadehnele, plesnive. V takih plevah je navadno veliko škodljivega trosa, strupenih zrnc in glivic. Teh sicer

s prostimi očmi ne zapaziš, tudi s prsti ne otipaš; učenjaki pa so jih našli in preiskali s povekšalnim steklom. Vsled takih plev zboli živina, včasih celo nevarno in kar je najhujše na stvari, gospodar le težko najde pravi uzrok bolezni, žival tudi ne more povedati, zdravniška pomoč se zanemari ali sploh prepozno pokliče. Vsemu temu se lahko izogneš, ako naročiš, da se pleve poprej dobro prekuhajo in škodljive stvari v njih umorijo.

Poučni in zabavni del.

O narodnem gibanju Judov.

(Konec.)

Posebno všeč je talmudu 5) zvijača, kteri posvečuje natančniše izučevanje, in ktero navaja Juda celo — Boga prelastiti! (Šab. 30. 21. 117. 8. itd. ima več takih primerov, ali bolje podukov). Judovskemu verniku ni le dovoljeno Nejuda ukaniti, on si more tudi z dobro vestjo one 6.) prilastiti, kar je Nejud izgubil (Bava kamna 113. 2.). Talmud pravi: „Stoji zapisano (5 Mojs. 22. 3.) de omni amissione fratris tui, t. j. izgubljeno vrni s v o j e m u b r a t u, ne pa goju, ki ni tvoj brat". A kar je še lepše, je to, da Judu niti 7.) dovoljeno ni, izgubljeno vrniti (sloveči rabi Raši: „Naj ne pričakuje odpuščanja pri Bogu, kdor goju vrne izgubljeno". (Joma 88. 1). Judovski vernik sme Nejudu 8) zaslužek zadrževati, utrgavati, odreči. (Bava melsia 111. 2.). Po talmudu je v svetem pismu Judu dovoljeno Nejuda okrasti (ib.), češ, sveto pismo pravi: ne okrajaj svojega tovariša (bližnjega), ne goja, zakaj goja ti ni tovariš. Z judovsko nravo še nismo pri kraju. 9.) Jud po svojem svetem pismu (talmudu) Nejuda ne sme rešiti iz smrtne nevarnosti. „Prepovedano je, akuma ali Nejuda od smrti rešiti, (Avoda Z. 26. 1.), zakaj malikovalca ali Nejuda smrti rešiti, je toliko kakor njih število pomnožiti (Avoda Z. 20. 1.), in sveto pismo je prepovedalo, z usodo Nejuda sočutje imeti, bodi kakoršnokoli (Jad chazaka p. 1. c. 10.). — Koder bodo pa Judje zopet v posesti svoje moči, kakor nekdaj v Palestini, in koder pride Mesija, se imajo vsi Nejudje prisiliti v judovsko vero, in vsi oni 10.) pomoriti, ki bi se je branili (ib. p. 4. c. 8. n. 10.). To sovražtvo Judov gre še dalje, ter nagibamo k mnenju onih, ki trdijo, da Judom je dovoljeno 11.) Nejude moriti že pred prihodom Mesijinim (ib. p. 4. c. 4. § 11.). Ni se čuditi, če že rimski zgodovinar judovstvo imenuje odium generis humani. V bibliji stoje besede: „Ne uzdiguj se zoper kri svojega bližnjega", vemo pa, da Nejudi niso bližnji Judov, toraj ta prepoved ne velja za Nejude, in Judom je dovoljeno Nejudom to storiti, kar jim je prepovedano glede rojakov.

R. Martin prinaša dva navoda, s kterima dokazuje, da kristjane moriti ni le smeti, ampak 12.) tudi morati. Uzel jih je iz slovečega tolmača knjige ekodus (Jol. 6. c. 1. Parača.), in R. Simeon iz tega zaključuje: „Najboljšega izmed narodov umori, in najizvrstniši izmed kom prekolji glavo (Vierteljschr. 3. 125—138.). Ta zapoved še posebno velja o duhovnikih kristjanskih (ibid.).

Nehote se človek tukaj spomni tolikratne obdolžitve, da Judje grabijo krščanske otroke, in njih kri prelivajo o velikinoči, naj se godi to, da se spominjajo svojega bogomorstva, ali iz praznoverskih namenov, ali pa iz obojih razlogov. Tajiti pa, da Judje v raznih časih in v raznih krajih niso počenjali takih hudodelstvi, bi bilo, iz letopisov zgodovine 30—50 natanko popisanih in dokazanih umorov izbrisati (Eisenmenger: Entdecktes Judenth. p. 2. c. 3. p. 220.), bi se reklo, uničiti vse spominike takih groznih dejanj, ki jih hranijo razna mesta. Videli smo, kakršen da je duh talmuda, toraj pač ne bomo lahko dvojili o resnici navedenih dejanj.

H koncu omenimo še njih obrednih molitvi. Naravnost moramo reči, da so polne nečlovekoljubnega duha, nestrpnosti, sovražtva do kristjanov. V molitvi „Aleru lešabbeah" se kristjani imenujejo stvari, „ki se z obrazom mečejo na zemljo, pred onim, kar je zaničevanja vredno, in ki svoje molitve pošiljajo k Bogu, ki pomagati ne more (Kjsch. 3. 223.) Kdo je pod tem Bogom umevati, ni težko ugeniti.

Kako je s prisego pri Judih? Tožijo, da celo ono, kar je v vsak veri najsvetejšega, česar se nihče ne sme dotekniti, da naj sramotniše ne izda izobražene družbe, celo prisege se je lotil talmud s svojim strupenim dahom, celo iz ust prisegajočega je pregnal zvestobo in resnico, dovoljujoč Judu nasproti Nejudu vsakoršno umovno pridrženje, in dajoč mu lahki pomoček. očistiti se krivih priseg. V raznih časih so imeli razne judovske prisežne obrazce, da bi se zavarovali proti tem pridržanjem, in da bi prisegajočemu Judu resnico iz ust takorekoč izvili. Dr. Martin ima na 29 straneh iz 10. stoletja veliko takih priseg (Vierteljsch. 4.). Iz vsega se čitatelj prepriča, kako malo so verjeli zmeraj in povsod resničnosti judovskih priseg. So li imeli pravniki in sodniki pametnega uzroka jim ne verjeti? Glejmo. Na večer spravnega dne (jom kipur, 10. sept.) se moli vpričo dveh rabinov ta le molitev (kol-nidre): „Vse obljube in obveze in primere (obljub) in kazni in prisege, ktere bomo od tega spravnega dne do drugega obljubili, prisegli, se zavezali, so nam žal, in naj bodo odvezane, odpuščene, odpravljene, razveljavljene, območene. Naše obljube naj ne bodo nobene obljube, in naše prisege nobene prisege".

Mislimo o tem očitcevalu, kakor hočemo, to stoji: 1.) občno sprejeto talmudsko načelo je, da prisege, ki so prisiljene, ne veljajo. „Kdor je siljen prisegati, njegova prisega ni nobena prisega". (Jud. zak. Šulhan aruh v Jore-dea 232. § 12.). Kaj sledi iz tega? Kdo more soditi, ktera prisega je prostovoljna, ktera prisiljena, kje je meja med obema? Pravemu Judu je krščanska gosposka načelno rojena sovražnica, toraj je misliti, da je vsaka prisega, ki jo kršč. gosposka od zahteva njega, neprostovoljna. 2.) Načelo judovskih pravnikov je, da v prisegah so dovoljene reservacije in restrikcije (pridržanja in skrčenja), t. j. dovoljeno je, kaj drugega govoriti z ustmi, in kaj drugega misliti v srcu in tako ustne besede uničevati v srcu. — Kako je mogoče pri takih načelih resnico izvedeti!

Ako vse to premislimo, se ne bomo čudili, da je judovstvo tujec med narodi, nikjer udomačen, nikjer ljubljen. Jesni nam bodo tudi marsikteri prikazi v političnem življenju in narodnem gospodarstvu.

Zlatorodov.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

X. seja dne 15. februvarija.

Oglasi se k zapisniku poslanec dr. Tavčar, ki pravi, da mu je „Sl.“ očital, da je poročal o dež. zavarovalnici, kot plačan zagovornik ter zahteva zadoščenja, od poslancev Kalana in Žitnika,

Posl. dr. Majaron je potem utemeljeval svoj samostojni predlog glede razširjevanja občinske volilne pravice v deželnem stolnem mestu Ljubljani, s katerim naj se prizna volilna pravica vsaj vsem tistim občanom, ki od svoje realne posesti, od svojega obrta ali dohodka v občini od jednega leta sem plačujejo količkaj direktnega davka.

Posl. baron Schwegel je poročal o prošnji županstva v Črnem vrhu za nasipanje občinske ceste iz Zaloga v Črni vrh in predlagal, naj se odstopi deželnemu odboru — Sprejeto.

Posl. vit. Langer je poročal o prošnji c. kr. centralnega zavoda za vremenoslovje in zemeljski magnetizem na Dunaju za pospeševanje vremenoslovne postaje v Ljubljani in predlagal, naj se dovoli 500 gld. — Sprejeto.

Posl. vit. Langer je poročal o prošnji učitelja Antona Lapajneta na kmetijski šoli na Grmu za vštevanje petletnic v pokojnino in predlagal, naj se odkloni. — Sprejeto.

Posl. baron Schwegel je poročal o prošnji županstva v Krškem za podporo za izpeljavo občinske ceste Leskovec-Straža in predlagal, naj se izreče, da dežela le v izrednih slučajih dovoljuje podpore za ceste in naj naroči dež. odboru, da v tem smislu prošnjo reši. — Sprejeto.

Posl. Povše je poročal o prošnji komiteja avstrijskega osrednjega urada v varstvo kmetijskih in gozdarskih koristi pri sklepanju trgovinskih pogodeb za podporo in predlagal, naj se odstopi dež. odboru. — Sprejeto.

Posl. Murnik je poročal o prošnji šolskega vodstva v Drašičih za podporo za šolski vrt in vinograd in predlagal, naj se odstopi dež. odboru — Sprejeto.

Posl. Murnik je poročal o prošnji občine Belapeč za podporo 275 gld. za zgr dbo hudournika pri župnišču in predlagal, naj odstopi deželnemu odboru.

Posl. Povše je poročal o prošnji c. kr. kmetijske družbe kranjske za podporo k ustanovitvi in vzdržavanji gospodinjske šole v Ljubljani, in o dotični prošnji društva gospodinjske šole za podporo in predlagal, naj se dovoli ustanovni prispevek 300 gld. in letni prispevek 300 gld. — Sprejeto.

Posl. baron Schwegel je poročal o ustanovitvi deželnega skladišča v Ljubljani in predlagal, naj se vzame poročilo na znanje in naj se naroči dež. odboru, da nadaljuje svoje poizvedbe in o tem svoječasno poroča. — Sprejeto.

Posl. Višnikar je poročal o prenaredbi dež. zakonov z dne 26. oktobra 1875., dež. zak. št. 27. in z dne 28. decembra 1884., dež. zak. št. 1 iz l. 1885. in je predlagal: naj se § 2. prvoimenovanega zakona premeni v tem smislu, da je za učitelje namenjene ustanove porabljati v prid dotične šolske občine in da se morata dež odbor in šolska občina glede zaračunavanja in porabe ustanovnih dohodkov domeniti, pri čemer pa je varovati pravice nadzorovalne oblasti; naj se § 2. drugoimenovanega zakona premeni v tem smislu, da se vse aktivitetne doklade učiteljev na javnih ljudskih šolah plačujejo iz normalnošolskega zaklada, a če njegovi dohodki ne zadostujejo, se nedostatek pokrije iz deželnega zaklada. — Sprejeto.

Posl. Višnikar je poročal o proračunu normalnošolskega zaklada za l. 1898. Potrebščina znaša 398 573 gld. pokritje 23 708 gld., primankljaj 374.865 gld. V pokritje primankljaja naj se pobira 10% doklada na direktne davke, ostanek 220.276 gld. pa naj se pokrije iz dež. zaklada. Poročevalec je nasvetoval tudi dve resolusiji: 1.) Dež. odboru se naroča, da kapitalizuje ves, svoto 20.000 gld. presezajoči dohodek iz zapuščin, in sicer kot imetje normalnošolskega zaklada; 2.) vlada se pozivlja, da čim prej imenuje posebnega dež. šolskega nadzornika za ljudske šole, eventuvalno, da predloži zakonski načrt o imenovanji definitivnih okr. šolskih nadzornikov — Sprejeto.

Posl. Schweiger je nasvetoval resolucijo, naj se premeni zakon o nagradi katehetom za poučavanja veronauka. — Sprejeto.

Posl. Lenarčič je poročal o gradnji ceste Rovte-Žiri in predlagal, naj dež. oobor popolni projekte in naj v prihodnjem zasedanju stavi svoje predloge. — Sprejeto.

Posl. Lenarčič je poročal o varstvu planink in kraljeve rože po kranjskih planinah in predlagal, naj se dotični zakonski načrt odobri. — Sprejeto.

XI. dne seja 17. februvarija.

Posl. Povše je poročal o prošnji c. kr. kmetijske družbe kranjske za podporo k ustanovitvi in vzdržavanji gospodinjske šole v Ljubljani in je predlagal, naj se dovoli k ustanovnim troškem 1000 gld in letne podpore 1000 gld. — Sprejeto

Posl. baron Wurzbach je poročal o načrtu zakona o nekaterih občinskih taksah v okolišu mesta Ljubljane in je predlagal, da je mestna občina Ljubljana upravičena, pobirati v svojem okolišu sledeče občinske takse: 1.) za dovolitev plesnih veselic v javnih prostorih z vstopnino po 2 gld. na dan; 2.) za dovolitev predstav in razstav v večjih razstavnicah ali v cirkusu po 3 gld. na dan. — Sprejeto

Posl. Jelovšek je poročal o letnega poročila dež. odbora § 6. „občila“ in je predlagal, naj se vzame na znanje.

Posl. Modic je nasvetovl resolucijo, naj dež. odbor v prihodnjem zasedanju predloži zak. načrt, da se uvrsti cesta iz Rakeka čez Laze v Logatec mej okrajne ceste. — Sprejeto.

Posl. pl. Lenkh je grajal, da se krški most nezadostno nadzoruje, kadar se vrše kake poprave, vsled česar ni v boljšem stanju, in je priporočal, naj skrbi dežela za bolje nadzorstvo

Posl. dr. Žitnik je vprašal kaj je s cesto Gomila-Šlamberg in kdaj se preloži cesta pri Čatežu, na kar je dal dež. glavar Detela potrebna pojasnila. O stvari sta tudi govorila posl. dr. Papež in Povše.

Posl. Globočnik je pri točki „državna železnica Ljubljana-Lesce“ pojasnil, da sedanji vlaki na tej progi ne ustrezajo lokalnim potrebam, in je predlagal, naj se naprosi železniška uprava, da upelje na progi Trbiž-Ljubljana ali vsaj Lesce-Ljubljana vlak, ki bi vozil po leti in po zimi in bi prihajal od 8 uri zjutraj v Ljubljano, odhajal pa ob 7. uri zvečer.

Posl. Murnik je pojasnil, da je za poletni čas ta vlak že zagotovljen, pač pa je treba šele izposlovati, da bi vozil tudi po zimi, in je nasvetoval premembo Globočnikovega predloga, po kateri se prosi, naj se vlak vsaj raztegne čez Lesce do Jesenic in da bi vozil tudi po zimi. — Sprejeto.

Posl. Schweiger se je pri točki o dolenjskih železnicah zavzemal za belokranjsko železnico.

Posl. Ažman je priporočal prednaredbo vozno-policijskega reda.

Dež. glavar Detela je vsled trditve poročevalčeve, da je cestne okraje ločiti v srečne in nesrečne, v take, ki imajo dež. ceste in v take, katere jih nimajo, obširno pojasnil cestne razmere in dokazal, da „nesrečni“ okraji plačujejo prav malo za cestne namene, „srečni“ pa precej veliko.

Zbornica je vzela poročilo na znanje.

Posl dr Papež je poročal o prošnjah za uravnavo Krke in je predlagal, naj dež. odbor stopi v dogovor z vlado radi drž. prispevka in naj potem, če ga dobi in se zavežejo interesentje plačati 25%, kupi jez pri Brodu, ki je največ uzrok povodnjim. — Sprejeto.

Posl. Murnik je poročal o prošnji županstva občine Dvor za podporo vsled škode po toči in je predlagal, naj se izoči dež. odboru v rešitev. — Sprejeto.

Posl. Murnik je poročal o prošnji prostovoljnega gasilnega društva v Selcih za podporo in je predlagal, naj se odstopi dež. odboru. — Sprejeto.

Posl. baron Schwegel je poročal o prošnji Janeza Grilca iz Klenika za primerno odškodnino za neko izkopnino in je predlagal, naj se odstopi dež. odboru. — Sprejeto.

Posl. dr. Majaron je poročal o prošnji letoviškega društva na Bledu za odstop hipotekarne prednosti deželne tirjatve za hranilnično posojilno tirjatev in je predlagal, naj se prošnji ugodi tako, da bo pred deželno tirjatvijo vknjiženih le 20.000 gld. — Sprejeto.

Posl. dr. Majaron je poročal o prošnji županstva v Selcih za podporo za popravo dveh cest in je predlagal, naj se prošnja odstopi dež odboru, da eventuvalno, če se mu zdi potrebno dovoli primerno podporo. — Sprejeto.

Posl. Globočnik je poročal o razdružitvi selske občine Bled v samostojni občini Bled in Ribno in o dotičnih prošnjah faranov iz Bohinjske Bele in vasi Rečice. Pojasnil je obširno svo stvar ter predlagal, naj se prošnja odkaže dež. odboru za nove poizvedbe. — Sprejete.

Posl. grof Barbo je poročal o prošnjah županstve občin Tržišče, Šent-Rupert in Mirna za podporo za zgradbo občinskih mostov čez novo uravnano Mirno in je nasvetoval posameznim občinam primerne podpore.

Posl. Košak je nasvet priporočal zbornici.

Posl. Hribar se je iz formalnih ozirov izrekel proti nasvetu ter je predlagal, naj se vsa stvar odkaže finančnemu odseku.

Dež glavar Detela je rekel, da po njegovi sodbi in po dosedanji praksi je imel upravni odsek pravico predlagal podpore.

Posl. Hribar je rekel, da so sedaj krediti za posamične namene določeni, a kredit za podpore, katere nasvetuje zdaj upravni odsek, je že ves porabljen.

Posl. grof Barbo je naglašal, da je tudi že letos upravni odbor nasvetoval več subvencij in mu te pravice ni odreči, sicer pa deželi še ne bo letos ne v prihodnjih letih treba zneska postaviti v proračun.

Zbornica je vsprejela predlog upravnega odseka.

Posl. Murnik je opozarjal, da se bliža konec zasedanja in je predlagal, da se vse peticije. katere bi še došle, kar odkažejo dež. odboru v rešitev.

Posl. dr. Papež in tovariši so konec seje interpelirali radi zgradbe novega dež. dvorca.

— **Osebne vesti**. Premeščeni so notarji Viktor Schönwetter iz Radeč v Ljubljano, Janko Rahne iz Ilirske Bistrice na Brdo, J. Omahen iz Postojine v Il. Bistrico in Kazimir Bratkovič iz Brežic v Gornji Grad. — Gozdni upravitelj v Idriji Matej Čeh je imenovan nadgozdarjem. — Davčni pristavi Ivan Rissmaul, Ivan Splihal in Ivan Globočnik so imenovani davčnimi oficijali, Jos. Zazula davčnim kontrolorjem in davčni praktikant Edvard Vencajz davčnim adjunktom.

— **Petdesetletnica cesarjevega vladanja**. V spomin vladarskega jubileja se ustanovi spominska svetinja, katera se ima podeliti osebam vseh stanovskih slojevi dostojanstev, katere so služile aktivno v dobi od 2. decembra 1848. pa do uštetega dne 2 decembra 1898. v vojski, v vojni mornarici, v gardah, v deželni brambi ali pri orožnikih. Določeni sta dve vrsti teh svetinj, in sicer: a) iz brona za službeni čas do 50 let; b) iz zlata z orlom nad svetinjo za službeni čas 50 in več let Izmed oseb, ki so že izstopile iz vojaške službe, imajo pravico, da se jim podeli ta spominska svetinja, nastopne: 1. Bivši častniki, vojaški duhovniki, vojaški uradniki in kadetje. 2. Vsi oni uslužbenci, katerim je bila že podeljena vojna svetinja a ne pripadajo nikakemu činovnemu razredu, kakor tudi osobje iz moštva. 3. Vsi oni uslužbenci, ki niso uvrščeni v nikak činovni razred, kakor tudi osobe izmed moštva, ako so: a) na podlagi prejšnjih dopolnitev vojske zadevajočih zakonov pred 5. decembrom 1868 nastopile osmo ali b) na podlagi predpisov, veljavnih od 5. decembra 1868., v vojski tretje, v vojni mornarici četrto prezenčno službeno leto. 4. Bivši jednoletni prostovoljci, ki niso postali rezervni častniki ali kadetje, ako so odslužili jedno; odnosno dve leti prezenčne službe. 5. Oni, ki so bili prestavljeni iz vojske v deželno brambo, ako so se nahajali že prej v tretjem letu prezenčne službe. 6. Oni, ki so bili neposredno potrjeni v dež. brambo, ako so izpolnili jednoletno aktivno službo. Pri razglašenju je kot dokaz, da ima pravico do spominske svetinje, treba predložiti vojaško odpustnico ali kak jednak certifikat. Na osebe, ki ne morojo predložiti takega dokumenta, ali ki se ne zglasijo v navedeni dobi (t. j do 20. marca), se ni mogoče ozirati. Onim, ki so vsled sodnijske obsodbe izgubili pravico do častnih znakov, se tudi ne more podeliti spominska svetinja. Napačne izjave se bodo kaznovale po obstoječih zakonih. Spominsko svetinjo se more dobiti le pri onem županstvu, pri katerem se je izvršilo zglašenje. Oni, ki spadajo v rezervo, v vojsko in v neaktivno deželnobrambovsko službovanje, dalje one osebe, ki uživajo vojaško pokojnino, penzijo itd. zaznamujejo pristopne vojaške oblasti same.

— **Katoliško politično društvo v Ljubljani** je izvolilo naslednje vodstvo: Predsednik posl Povše, podpredsednika posl kanonik Kalan in posl. dr Papež, tajnik V. Schweitzer, blagajnik prof. dr. Janežič.

— **Shod zaupnih mož narodne napredne stranke**. Izvrševalni odbor narodne napredne stranke je sklenil sklicati zaupne može na dan 5. maja v Ljubljano. Vzpored posvetovanja tega shoda bode naslednji: 1.) Poročilo o političnem položaju; 2.) Poročilo o dogoru mej slovenskima strankama na Kranjskem. 3.) Organizacija narodne napredne stranke; 4.) Volitev izvrševalnega odbora; 5.) Slučajni nasveti. Za danes naj izvolijo častiti zaupni možje vzeti na znanje. Vabilo na shod se jim dopošlje pravočasno.

— **Slovenski poslanci koroški**. so se izjavili — kakor goriški, isterski, tržaški in štajerski sledeče: „Z ozirom na resolucijo slovenskih akademikov v Gradcu od dne 1. februvarija 1898. leta se podpisani poslanci na Koroškem pridružujejo s sklepom in izjavi slovenskih deželnih poslancev na Štajerskem in Primorskem ter izražajo željo, naj slovenski državni poslanci v prvi vrsti izposlujejo veljavnost izpitov zagrebškega vseučilišča tudi za veljavnost izpitov zagrebškega vseučilišča tudi za tostransko polovico, dokler nam niso zagotovljeni pogoji za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljub-

ljani. V Celovcu dne 28. svečana 1898. G. Einspieler, Fr. Muri, Fr. Grafenauer."

— **Volilni shod** je sklical dne 13. marca ljubljanski župan Hribar in na njem poročal o svojem delovanji v minolem zasedanji dež. zbora kranjskega. Shod mu je izrekel zahvalo in priznanje.

— **Občinske volitve na Bledu**. Pri občinskih volitvah na Bledu, katera občina je bila doslej rokah v pristašev narodna stranke, je zmagala pri sedanjih volitvah katoliška stranka.

— **Šolstvo**. Radi petdesetletnike cesarjevega vladanja bode letos na avstrijskih ljudskih in meščanskih šolah sklep šolskega leta že 1. julija in se bodo torej počitnice precej podaljšale.

— **Kako poročajo službeno!** „Edinost" piše: Koliko tožeb je bilo čuti radi načina kakor se uradno poroča o dodkih v deželnem zboru istrskem. Povsodi je opaziti tendence da se povzdiga vse ono, kar bi ntegnilo koristiti laški večini, a da se pokriva ono, ker bi jej utegnilo škoditi. Tako so prijavile dunajske novine službeno iz Pulja o seji dne 15. februvarija. „Manjšina navzoča v polnem številu Sklenilo se je jednoglasno, da se odpošlje deputacija, ki naj izrazi cesarju udanost, deželni glavar se pooblašča v izvršenje tega sklepa." Kako lepo se čita to, ali kako je bilo v resnici?! Res je rekel predsednik med priobčenji, da pojde poklonit se Njegovemu Veličanstvu povodom petdesetletnice. Ali ko je naznanjal to, je bil tak vrišč v zbornici, da ga niti čul ni nikdo! In nadaljnja resnica je ta, da se ni storil nikak sklep o tem, ni jednoglasno ni drugače. Da: taka so službena poročila!

— **Zavod za gluhoneme**. Dež. vlada kranjska išče v ljubljanskem obmestji primeren prostor za zgradbo zavoda za gluhoneme. Pozdravljati je z veseljem, da je ta stvar končno vsaj toliko dozorela, da se je začelo delo.

— **Nove dopisnice**, predstavljajoče Ljubljano po noči in belopeška ter blejska jezera s Triglavom je založil in izdal ljuljanski trgovec Jos. Petrič.

— **Umrl** je na vrhniki rodoljubni trgovec in posestnik g. Martin Britej v starosti 40 let. N. v m. p.

— **Žganje ga je ubilo**. 46letni Fran Polž iz Stude v kamniškem okraju je dne 8. t. m. spil tekom pol ure dva litra žganja ter potem brez zavesti obležal na cesti. Usmiljeni ljudje so ga nesli v hlev krčmarja Lobode, kjer je mož drugi dan umrl, ne da bi se bil prej zavedel.

— **Nesreča**. Te dni je v Št. Petru pri Novem mestu padla 68letna Marija Jakše z lestve vznak na tla in se tako poškodovala, da je kmalu potem umrla.

— **Kazen radi umorstva storjenega pred 26 leti**. Cele tri tedne se je vršila v Zagrebu porotna razprava proti Štefanu Puzjaku in tovarišem radi zavratnega umorstva brata mu Jakoba, katerega so umorili 30 januvarja 1872. Puzjak je bil spoznam krivim, da je tedaj naročil zloglasnemu, sedaj pokojnemu Janku Fučku, naj umori brata, pri katerem dobi 700 gld gotovine. Razsodba se je izrekla v torek. Obsoieni so: Štefan Puzjak na 15 let ječe, Štefan Štuglin na 18 let. Janko Jarčar na 15 let, Josip Sokačič na 16 let, Marko Sokačič, kateri je že obsojen radi umora na 20 lete ječe je dobil poojstrenje kazni s postom. Vse te kazni so ostre, Trije obtoženci so bili oproščeni.

— **Ubil lastno sestro**. Dne 2: t. m. je sodišče v Mostaru obsodilo na smrt nekega Savo Skoro, ker je ubil lastno sestro Maro. Uzrok za to mu je bil, da se je njegova sestra, ki je bila, kakpr on grško-iztočne vere, omožila s katoličanom Filipom Blaževičem. Zadrl jej le nož najprej v trebuh in potem v prsa. Sestra je umrla precej na to.

— **Potri dvoboju**. Sedaj po tragični smrti Cavallottija je navstalo po Italiji precej živahno gibanje proti instituciji dvoboja V Benetkah so bile velike demonstracije v tem smislu, a socijalistični poslanci v italijanski komori hočejo predlagati. da se razveljavi zakon o duelu in ta poslednji naj bi se smatral navadnim zločinom.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 12. mar. 1897. Pšenica gld. 13.— kr. rž gld. 9·50 kr., ječmen gld. 7·50 kr., oves gld. 7·50 kr, ajda gld. 9.50 kr., proso gld. 7·50 kr., turšica gld. 6·70 kr. leča gld. 12·— kr., grah gld. 13·— kr., fižol gld. 12·— kr (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Posestvo na prodaj.

Svojo kupljeno **kmečko** hišo, ki stoji blizo mojega novo zidanega poslopja na **Okroglem** pri Kranji, bi rad prodal. Hiša je trdno zidana in ima 5 prostorov. Veža in ena shramba sti obokani. Oddal bi kupcu primeren kos sadnega vrta, nekaj gozda, eno njivo in toliko zemlje, da bi se redila lahko ena krava. To posestvo bi utegnilo gledé na razmere in potrebščine tega kraja kar najbolje ugajati kakemu obrtniku. Pisma prosim naslovom:

Tomo Zupan
v Ljubljani.

Važno za kmetijstvo!

je:

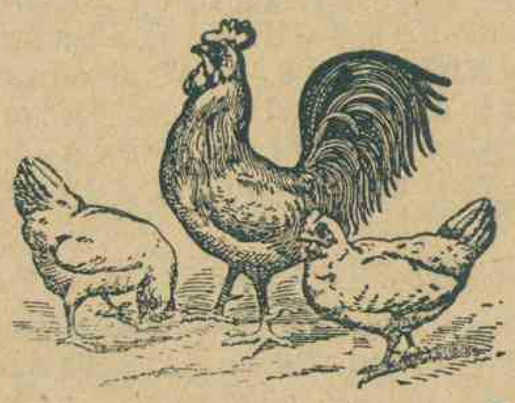

Redilna štupa za kuretino,
edino koristna za kokoši, purane, race in gosi. Pospešuje rast mesa in maščobe, kakor tudi množi valjenje jajec.
1 zavoj z navodilom 25 kr.
5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za prasiče.
Najboljše varstveno in dijetetično redilno sredstvo za prašiče.
1 zavoj z rabilnim navodilom 25 kr., 5 zavojev samo 1 gld.

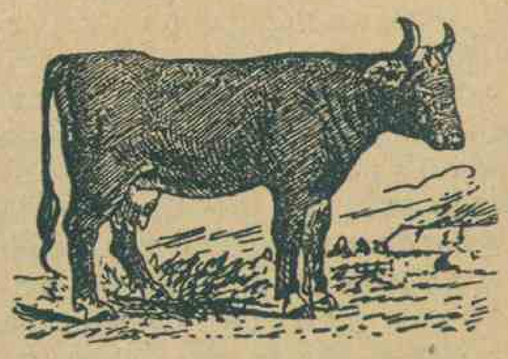

Redilna štupa za živino,
za konje, rogato živino in ovce i. t. d.
Skoro vže **40 let z najboljšim vspehom** malo da ne po vseh hlevih v rabi, ako živina **ne mara jesti**, dalje zboljšuje **mleko.**
Zavoj z rabilnim navodom 50 kr., 5 zavojev samo 2 gld.

Vsa ta našteta sredstva se dobijo: (50—12)
v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Loterijske srečke

Lincu dne 12. marca t. l.: 43, 51, 6, 50, 34.
V Trstu dne 12. marca t. l.: 77, 43, 22, 41, 68.
V Pragi dne 16. marca t. l.: 11, 50, 32, 88. 60.

Razpošiljava sukna samo zasebnikom.

En odrezek 3·10 *m* dolg zadostno za 1 moško obleko stane samo

gld.	3·10	iz dobre	pristue ovčje volne
»	4·80	» »	
»	7·50	» fine	
»	8·70	» »	
»	10·50	» finejše	
»	12·40	» angleške	
»	13 95	» grebenčaste	

En odrezek za črno salonsko obleko fl. 10·—

Blago za vrhnje sukne od 3 gld. 25 kr. meter in višje; loden v mičnih barvah 1 odrezek 6 gld. — 1 odrezek 9 gld. 95 kr. — peruvien in dosking, blago za državne in železniške uradni.e in sodnijske talarje, najfinejše grebenčasto in ševejot blago, kakor blago, kakor blago za finančne in žandarmerijške uniforme itd., razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih.

Pozor! P. n. občinstvo se opozori, da se blago veliko ceneje dobi, ako se **naravnost** od nas naroči, kakor pa pri prekupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez prebitka kateregarabata. (4)

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravlja v lekarni k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjskega trg štev. 20.

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljše sredstvo za prsni katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratnobol. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (17) (7—5

»Velecenjeni gospod lekarnik!

Pošljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delojočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S poštovanjem. — Rudolf Ausim. Na Dunaji, 20. marca 1897.

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti oni samo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr. za zamotek) ali pa po poštnem povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušenih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastonj in poštnine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Pravi trpotčev sok iz lekarne »k Zrinjskemu« v Zagrebu, dobiva se tukaj v Ljubljani v deželni lekarni pri Mariji pomagaj Milana Leusteka, Resljeva cesta št. 1.

Da se preprečijo vse prevare, imum odslej to oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pristn

Balsam

(Tinctura balsamica)

dobavlja na debelo in na drobno samo oblastveno koncesijonirana in trgovinskosodno protokolirana

tovarna balzama

lekarnarja

A. Thierry-ja

v Pregradi pri Rogatcu.

Pristen samo s to trg. sodno registrovano zeleno varstveno znamko.

Celotna priprava mojega balzama stoji pod zakonitim varstvom vzorcev.

Najstarejše, najpreizkušnejše, najcenejše in najreelnejše ljudsko domače zdravilo za prsne in pljučne boli, kašelj, izmečke, krč v želodcu, manjkanje slasti, slab okus, slabo dišečo sapo, kolcanje, zgago, vetrove, zaprtost telesa itd., za notranjo in vnanjo porabo proti zobobolu, gnitju v ustih, ozeblini, opeklinami itd.

Kjer ni nobene zaloge, naroči se naravnost z naslovom:

Tovarna balzama lekarnarja A. Thierry v Pregradi pri Rogatcu.

Cena franko za vsako poštno postajo Avstro-Ogersko je z zabojem vred:

12 malih ali 6 dvojnih steklenic . . . . . 4 krone,
60 » » 30 » » . . . . . 13 kron.

V Bosno in Hercegovino 30 kr. več.

Ponarejalce in posnemalce, kakor tudi prodajalce takih falsifikatov bodem na podlagi zakona za varstvo znamk strogo preganjal sodnim potom. (4)

Lekarna angela varuha

Schutzengel-Apotheke

des A. THIERRY in PREGRADA

Jedino pristno

Centifolijsko mazilo

(balzamsko mazilo iz rože centifolia).

Najkrepkejše vlačno mazilo sedanjosti. Veliko antiseptične vrednosti. Posebno vnetji naprotnega učinka. Pri vseh še tako starih vnanjih bolih, škodah in ranah gotov vspeh, — vsaj najmanj zboljšanje in olajšanje bolečin prouzrojoče.

Manj nego dve škatuljici se ne razpošiljati; razpošilja se jedino le proti poprejšnjemu nakazu ali proti povzetjo zneska. Cena s poštnino, voznim listom in zavojem itd za 2 lončka 3 krone 40 vin.

Svarim pred nakupovanjem neučinkujočih ponarejanj in prosim natanko na to paziti, da je na vsakem lončku vžgana zgornja **varstvena znamka** in firma **»Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada«.** Vsak lonček mora biti zavit v navodilo za vporabo, katero ima to varstveno znamko — Ponarejalce in posnemalce mojega jedino pristnega centifolijskega mazila bodem na podlagi zakona za varstvo znamk strogo preganjal; isto tako prodajalce falsifikatov. Kjer ni nobene zaloge, naroči se naravnost z naslovom:

Lekarna angelja varuha in tovarna balzama A. Thierry v Pregradi pri Rogatcu.

Razpošilja se brezizjemno le proti poprejšnjemu nakazu ali proti povzetju zneska.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.